

SENIORPOLITIKK- ØKONOMISKE KONSEKVENSER?

Seniorpolitiske tiltak er positive goder, men kan slike ordninger få negative økonomiske konsekvenser for min pensjon?

Som tidligere nevnt har AFP styret åpnet for en mer liberal praktisering av dagens AFP vedtekter som vil gi større muligheter til å innføre seniorpolitiske ordninger med ulike former for nedtrapping av arbeidsinnsatsen, uten at disse vil ekskludere for retten til AFP på et senere tidspunkt. Målet er å tilrettelegge for å beholde seniorenene i arbeid lengst mulig.

Dette har medført at tillitsvalgte og arbeidsgivere lager løsninger for seniorenene i tråd med de retningslinjene som er laget.

Reduksjon i lønn eller stillingsstørrelse kan i noen tilfeller få økonomisk betydning utover den umiddelbare effekten på inntekten.

I den forbindelse har vi forhørt oss med pensjonsspecialister i Steenberg & Plahte as, som understreker at den enkelte arbeidstaker for å ha et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere alle økonomiske konsekvenser av en slik seniorordning også bør undersøke hvilken evt. betydning dette kan ha for senere pensjonsrettigheter.

Selve AFP ytelsen

Ved beregning av tilleggspensjonen i AFP ytelsen medregnes antatte fremtidige pensjonspoeng for tiden etter pensjonsuttaket etter regler som for uførepensjon etter folketrygdloven. Etter dagens folketrygdregler beregnes din pensjon av de 20 beste årene. Dersom man ikke er såkalt "ferdig med de 20 beste år" kan dermed reduserte pensjonspoeng i årene før uttak av AFP medføre en noe lavere tilleggspensjon. Dersom du som for eksempel ikke har opptjent de 20 beste årene og du som 59 år gammel går ned fra 100 % til 80 % med 90 % lønn, vil dette påvirke din tilleggspensjons ytelse som følge av et lavere inntektsgjennomsnitt enn om du har 100 % lønn.

Om man vil få et slikt tap vil man kunne få svar på ved å innhente to alternative serviceberegninger fra NAV og be om beregning forutsatt full inntekt i den første og deretter redusert inntekt fremtidige inntekt for de aktuelle årene i den andre.

Dersom du går ned i lønn vil dette også kunne påvirke "beregnet tidligere inntekt". "Tidligere inntekt" beregnes ut i fra de tre beste av de fem siste årene forut for året før uttak av AFP (m.a.o. årene fra 56-60 for en som går av med AFP det året han fyller 62). Beregnet tidligere inntekt får betydning bla. ved at AFP maksimalt kan utgjøre 70 % av beregnet tidligere pensjonsgivende inntekt (AFP-tillegget regnes som en del av pensjonen). Hvis du i utgangspunktet har en høy folketrygdpensjon men lav "tidligere inntekt" vil dette kunne være ugunstig i forhold til 70 % regelen.

"Beregnet tidligere inntekt" får også betydning for reduksjon av pensjonen dersom man har inntekt ved siden av AFP. Pensjonen reduseres da med samme prosentandel som den nye pensjonsgivende inntekten utgjør av tidligere pensjonsgivende inntekt, m.a.o. kommer man gunstigere ut dess høyere beregnet tidligere inntekt er.

Folketrygdens pensjoner (alderspensjon, etterlattepensjon)

Når man får avtalefestet pensjon er tilleggspensjonen beregnet med framtidige pensjonspoeng, og disse pensjonspoengene får man godskrevet for hvert år man har mottatt AFP. For den som fram til fylte 67 år hadde AFP i privat sektor skal beregningsgrunnlaget for tilleggspensjonen etter fylte 67 år være det samme som i perioden med avtalefestet pensjon. Derfor vil lavere inntekt før uttak av AFP også kunne gi lavere alderspensjon.

Tjenestepensjonene (ytelsesbasert)

Når det gjelder konsekvenser for den kollektive tjenestepensjonen vil dette i praksis være avhengig av hvorledes endringene (av lønn og stillingsprosent) meldes inn til pensjonsleverandøren.

Eks.: Hvis det meldes inn en endring på redusert lønn fra fylte 59 år fra for eksempel 100 % til 80 % vil du vanligvis bli stående igjen med dette i åtte år. (også i årene fra uttak av AFP og frem til fylte 67 år.

Hovedregelen er at opptjent pensjon for arbeidstaker i deltidsstilling skal utgjøre en forholdsmessig del av den pensjonen som ville vært opptjent dersom arbeidstakeren hadde hatt fulltidsstilling. Har en arbeidstaker ved oppnådd pensjonsalder imidlertid en samlet tjenestetid i det samme foretaket på mer enn kravet til full tjenestetid, kan det ses bort fra at tjenestetid ut over det fastsatte minste antall år er i deltidsstilling.

Det synes imidlertid noe uklart hvordan slike endringer håndteres i praksis, derfor anbefaler vi at man i det konkrete tilfelle på forhånd undersøker med arbeidsgiver hvorledes endringen meldes inn og få pensjonsleverandørene/forsikringsselskapet til å beregne nøyaktige konsekvenser av dette.

Tjenestepensjon (innskuddspensjon)

Eventuelt negative konsekvenser i form av redusert pensjon er her mindre. Dette er fordi innskuddene de siste årene investeres med høy sikkerhet (lav risiko) og har kort tid å forrente seg på.

Det understrekes at ovennevnte oversikt er basert på dagens folketrygd og AFP-regelverk. Modernisert folketrygd og ny AFP-ordning skal etter planen innføres i 2010.

Når det gjelder folketrygden, foreslår regjeringen at nye opptjeningsregler for alderspensjon innføres med overgangsregler for de som er født i perioden fra og med 1954 til og med 1962. I forhold til AFP er regjeringen og partene i arbeidslivet blitt enige om at reglene for de som er født før 1948 bør være slik at det ikke medfører lavere fremtidig pensjon om disse venter til etter 2010 med å ta ut AFP.

Avslutningsvis minner vi om at seniorpolitiske tiltak selvfølgelig er positive goder, og at eventuelle negative konsekvenser for pensjonen i de fleste tilfeller kun vil være av mindre økonomisk betydning. Likevel kan det altså være lurt å undersøke alle konsekvenser før man tar stilling til tilbud om redusert arbeidstid eller lignende.